

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa E. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego
Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.
przeciwko J. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 lipca 2021 r.,
zażalenia pozwanej na wyrok Sądu Okręgowego w G.
z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt III Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w G. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w R. oddalający powództwo o zapłatę kwoty 50 000 zł z tytułu pożyczki i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozstrzygnięcia.

Ustalił, że w dniu 3 grudnia 2015 r. pozwana zawarła z I. S.A. w K. umowę pożyczki na kwotę 50 000 zł z terminem spłaty do dnia 10 grudnia 2020 r. W dniu 31 sierpnia 2018 r. pomiędzy powodem a I. została zawarta umowa cesji wierzytelności. Powód dołączył do akt kopię wypowiedzenia umowy pożyczki.

W ocenie Sądu Rejonowego, wobec złożenia niepodpisanej kopii o wypowiedzeniu umowy pożyczki, która nie może być uznana za dokument w świetle przepisów kodeksu postępowania i nie stanowi dowodu, powództwo jest niezasadne.

Sąd okręgowy wskazał, że Sąd pierwszej instancji uchybił art. 133 § 1 k.p.c., zważywszy bowiem treść uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, wymyka się ono z kontroli instancyjnej, w związku z czym uzasadniona jest konkluzja o braku rozpoznania istoty sprawy. Bezsporne było zawarcie przez pozwaną umowy pożyczki z I. oraz to, że wierzytelności wynikające z tej umowy były przedmiotem umowy cesji zawartej przez ten Bank z powodem. Do akt dołączono potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez reprezentującego powoda pełnomocnika, kopię wypowiedzenia umowy pożyczki, wezwania do zapłaty, umowę cesji z załącznikami oraz uwierzytelnioną kopię pisma pozwanej, które wpłynęło do II. w dniu 27 stycznia 2017 r. nazwanego ugodą. Treść tych dokumentów nie została oceniona, co więcej uznano, że nie podpisana kopia pisma o wypowiedzeniu pożyczki nie spełnia wymogów przepisów proceduralnych. Umknęło uwadze Sądu Rejonowego, że w piśmie „ugoda” pozwana przyznaje fakt braku terminowej spłaty pożyczki. Pozwana w toku postępowania kwestionowała legitymację czynną powoda oraz brak wykazania wysokości wierzytelności, jej składników, dochodzenia odsetek i podstawy prawnej dochodzenia zapłaty. Wskazując na treść art. 6 k.c. Sąd drugiej instancji wskazał, że nie zostały podjęte żadne działania w celu sprecyzowania roszczenia, mimo że na podstawie materiału dowodowego nie dało się wyliczyć kwoty odsetek kapitałowych oraz za opóźnienie.

Pozwana podniosła zarzut *res iudicata* i wniosła o odrzucenie pozwu, bo obok tożsamości podmiotowej istotne znaczenie ma tożsamość przedmiotowa, stąd konieczne było ustalenie stosownych wyliczeń we wskazanym wyżej zakresie, a tego nie uczyniono. To pozwaną obciążał ciężar dowodu okoliczności wysokości spłaconej wierzytelności, terminu spłaty oraz innego niż wskazany przez powoda - terminu wymagalności roszczenia, czego nie uczyniła.

W ocenie Sądu drugiej instancji Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, co musiało skutkować uchyleniem wyroku zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c.

W zażaleniu pozwana zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że kontrola dokonywana w ramach zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, a zażalenie ma służyć zbadaniu, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. a więc, czy powołana przez sąd przyczyna opiera się na jednej z przesłanek ustawowych. Dokonana kontrola ma charakter czysto procesowy, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. Niedopuszczalne jest więc badanie merytoryczne stanowiska sądu drugiej instancji i kontrola materialnoprawnej podstawy orzeczenia, ta jest zarezerwowana bowiem do przeprowadzenia wyłącznie w postępowaniu kasacyjnym. Konsekwencją jest wąskie określenie granic kognicji Sądu Najwyższego, a odmienne ich ujęcie jest niedopuszczalne (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012, I CZ 136/12 z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.).

W przypadku wskazania przez sąd drugiej instancji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji jako podstawy uchylenia wyroku, zakres kognicji Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji, natomiast poza tym zakresem pozostaje prawidłowość poglądu prawnego wyrażonego przez ten sąd.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22, z dnia 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, LEX nr 50750, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3,

poz. 36, z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635, z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2).

Z tej przyczyny poza kontrolą Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość dokonanej przez Sąd drugiej instancji analizy materiału dowodowego w aspekcie art. 233 § 1 k.p.c. i przedstawionego poglądu prawnego.

Motywy zaskarżonego wyroku nie pozwalają na przyjęcie, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy w wyżej wskazanym rozumieniu. Sąd pierwszej instancji dokonał oceny merytorycznej powództwa, chociaż w oparciu o źle oceniony i niekompletny materiał dowodowy. Sąd drugiej instancji wskazał na prawidłowo złożone dokumenty i ocenił, że pozwana nie podołała ciężarowi dowodu okoliczności dotyczących wysokości spłaconej wierzytelności, terminu spłaty i innego, niż wskazany przez powoda terminu wymagalności roszczenia. Podkreślił również, że nie zostały podjęte żadne działania w celu sprecyzowania powództwa w odniesieniu do wysokości odsetek kapitałowych i za opóźnienie.

Treść art. 378 § 1 k.p.c. wyznacza granice rozpoznania sądu w postępowaniu apelacyjnym, stanowi bowiem, że sąd drugiej instancji „rozpoznaje sprawę”, a nie tylko „środek odwoławczy”. Oznacza to, że sąd drugiej instancji w sposób w zasadzie nieograniczony raz jeszcze bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, a postępowanie apelacyjne stanowi kontynuację postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy musi zbadać okoliczności wskazujące na ewentualną nieważność postępowania, przebieg i wyniki czynności procesowych sądu pierwszej instancji stosownie do zarzutów zgłoszonych przez apelującego, a w pełnym zakresie ocenić prawidłowość zastosowania w sprawie prawa materialnego. Jako instancja merytoryczna w razie dostrzeżenia błędów powinien naprawić wszystkie stwierdzone naruszenia prawa procesowego w zakresie wskazanym przez apelującego oraz wszystkie naruszenia prawa materialnego, bez względu na to, czy zostały wyknięte w apelacji.

Oznacza to, że w postępowaniu odwoławczym sąd jest uprawniony do ponownej oceny przedstawionych dowodów i prowadzenia postępowania dowodowego w granicach określonych w art. 381 k.p.c. Może także zobowiązać strony do sprecyzowania ich stanowisk w zakresie dochodzonego roszczenia.

Bez znaczenia jest nadto wyrażony w zażaleniu pogląd oceniający skutki procesowe złożenia przez powoda określonych dokumentów i ciężaru dowodu, bo wykracza to poza granice zażalenia określonego art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jako argument kwestionujący stanowisko merytoryczne Sądu Okręgowego.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ k.p.c.

ke